

«esparavel», i un marsellès *ray* doc. el 1769, i que des de Duhamel ha tingut una existència fantasmal en una munió de diccs. francesos, que el copien (V. l'erudita nota d'En Colon) ⁴

DERIV. *Rallar* 'pescar amb rall', que tinc anotat a l'Ametlla de Mar (1935), a Torreblanca i a CastPna: «els *peřiskaós* de rall, que van a *rałár*». *Rallada*: una *rałá* «un cop de rall» Torreblanca

CULTISMES: *Reticle* [DOrt.]; *retícula*, *reticular* [Labèrnia]; *reticulat* [DOrt.]. Fontserè reclamava *retiar* ¹⁰ afegint-lo al marge del DOrt, i el DFa l'ha admès en la forma *reclari Retina* [c 1500, Alb. el Gran i Cauliac, *AlcM*]; *retmal*, *retintts*

CPT: *Retiforme*

¹ Una forma semblant es degué usar a l'Emp, on només en tinc notícia en baix llatí, per a una xarxa de pescar: «charabum in stagno Kastulionis, cum artibus et redessillis» a 1156 (Colle. Moreau, B N P, vol LXVIII), cf. *CARO* — ² No sé avui fins on arriba això en arag. modern, per més que sigui masculí a la Vall de Benasc, que ja no és vetament aragonesa No veiem el gènere a l'Alt Sobrarbe, on em defineixen *řède mayór* com una espècie de salobre, diferent del *tremallo*, i de forma hemisfèrica (*mediomundo* a l'Atlàntic), Torla 1965 — ³ Així llegeix ²⁵ Alart en l'InvlC, s. v. *sarabana* i *resall* (dubtant a encapçalar-ho així o bé *refall*). Un text igual en part o del tot (no tinc nota més que del mot i dels onze que el precedeixen) figura en la colle Moreau de la B N. P., vol. LXVIII, transcrit per un savi cartista, si bé posa *artibus* en lloc de *retibus* (tots dos ben possibles) i el data de 1156. Possiblement és tot u; o bé, renovació d'una mateixa ordenació dos anys després — ⁴ De passada, parla Colon d'un nom d'ocell *rall* Probablement aquest no ha existit mai: la font és el dicc. Salvat (manca a totes les eds. de Lab 1840-1888) i és sabut que aquella ed de l'obra introdueix cínicament tota mena d'invençions i malentesos La bola de neu després ha anat creixent: l'han copiat molts diccs. amb més o menys dubtes (*AlcM*, Vogel, Bulbena), i Bulbena hi va afegir un super-fantasma *pescadorall*, que el Pallas va copiar. El punt de partida sembla ser una ratlla del DTo, que s v *pescador*, acaba així «rall auccell ispida, ripatia, alcion fulvialis»: no se sap què ve a fer això a l'art. *pescador*; a l'ordre alfabètic el mateix DTo el posa com a nom de la llima, o del gnomon del rellotge de sol L'altre degué néixer d'un embull entre això i la ratlla anterior, en l'article *pescador*, «hamiota, qui piscis capit hamo», referent al pescador amb ham, però algú cregué entendre-hi l'ocell, berna-pescaire, o bé el *rále* (fr.) de les guatlles.

+*Retaboc* (arbre), V. *roda Retacar*, *retaco*, V. *tac Retacó*, de *tacó*=*taló* de calçat *Retacoix*, sembla malentès o alterat pel cast. de *recato* (en un *recatos* d'uns goigs acastellanats, algun sagristà copiadador cregué veure-hi el mot *coix*) *Retajit*, *retajila*, calcs del cast. *retahila Retaguàrd*(*ra*) castellanisme inadmissible per *re-*
reguarda Retala, V. *talar Retall*, *retallada*, *retalla-*

dor, *retalladura*, *retallar*, *retalló*, V. *tallar Retaló*, *retalonar*, V. *taló*

Retama castellanisme per 'ginesta'. Es tracta d'un mot pres pel cast. de l'àr. *ratáma*: no jurem que no pugui ser arabisme directe en part del P. Val., on apareix en la forma repercutida *ratrama* (Cavanilles, *Obs* II, 335); el *Retramar*, nom d'un vessant de ginesteres a la Serra de la Calderona (1962)

Retany, *retanyar*, *retanyí*, V. *tany Retanyer*, *retanyir*, V. *retrunyir Retapa*, -*par*, V. *tap Retard*, *retardar*, -*dant*, -*dat*, V. *tard Rete*, V. *rede- Retaule*, *retauló*, V. *taula Retedor*, V. *retre Reteit* (DAG 'avar' Gna) sembla tractar-se d'una de les variants del cast. DERRETIDO (que en tingué molts com *retido*, ¹⁵ *redetido*, DCEC/DECH) (car difícilment vindrà del ll. *deterrière* 'allunyar fent por') *Reteixegar*, V. *rede-* o potser forma inexacta per la coneguda *rotxegar* (BDC XXXIII, 307) *Retelar*, V. *tela Retemprar*, V. *trempar Retenció*, *reteniment*, *retenur*, V. *tenur Retent*, V. *retre Retentar*, V. *temptar*

Retestnar diuen alguns val, i en el Nord val. *retostinar* (*AlcM*), 'socarrar', deriv del ll. *tōstum* 'torrat', i per a l'etim., DCEC/DECH, RETESTIN (amb e cast. < ue); *rete-*, SGuarner (que citaré a SOMICAR, d'Els Val i la ll en els Ss XVI-XVIII, 116); «retestnarse: resquemarse, asurar-se; gust de retestinat: resquem», Lamarca, 1842, *Dicc Val-Cast*.

Retetar, *reteular*, V. *teula Retgir*, *retgirador*, -*irament*, *retgirar*, -*irat*, *retgiró*, V. *grar Reticència*, *reticent*, V. *tàcit Reticle*, *retícula*, *reticular*, *reticulat*, *retiforme*, V. *ret Retillar*, *retillent*, V. *títol*, cf. *títular Retiment*, V. *retre Retina* dels ulls, V. *řet*

RETINA (una tela), probt. del fr. *ratine* ja documentat el 1642 (> cast. *RATINA* 1737, angl. *ratteen*, 1685), veg. DCEC/DECH □ 1^a doc: 1774.

Retmal, V. *ret Retindre*, *retinència*, *retiment*, *retingut*, V. *tenir Retinitis*, V. *ret Retint*, V. *tenyir Retir*, *retirada*, *retirament*, *retirança*, *retirant*, *retirar*, -*irat*, V. *tirar Retiillar*, V. *títol*

Retjo, V. *rigid Retoc*, *retocador*, *retocament*, *retocar*, V. *tocar Rétol*, V. *roda Rétol*, sembla forma eivissenca mossàrab per *róto*(l) RUPTUM *Retolació*, ⁴⁵ *retolador*, *retolar*, V. *roda Retoma*, *retomba*, V. *RE-DOMA* (DCEC/DECH) *Retomb*, *retombant*, *retombar*, V. *tombar Retop*, *retopada*, *retopar*, V. *topar Retor*, V. *rector* (REI) *Retorçar*, *retorcedor*, *retòr- cer*, *retorcillar*, -*illó*, *retorcimany*, *retorcir*, *retorçó*, V. ⁵⁰ *tòrcer Retoret*, V. *rector* (REI)

RETÒRIC, pres del ll *rhetoricus* 'referent a la retòrica', 'mestre de retòrica', i aquest, del gr. *ῥητορικὸς* id., derivat de *ῥήτωρ*, -*opos*, 'orador', 'mestre de retòrica', de la mateixa arrel que *ῥῆμα* 'mot', 'discurs', i *ῥητός* 'expressat, dit'. □ 1.ª doc: fi S XIII, *VidesR*.

«Dionís --- fo maravelós *rectòric*, per ben parlar, e fo sustentador de la Glesa, per doctrina, e fo --- on, con Sent Dionís fos sobirà filòsof ---», f° 222v1, tra-
duint «--- rhetor --- Dionysius maximus philoso-